

VISSZAÉLÉSEK A BANKKÁRTYA ÜZLETÁGBAN

(2006. év)

**Készítette: Pénzforgalom és emissziószervezés
Keszy-Harmath Zoltánné**

Az elemzés felépítése

A visszaélések elemzése során külön vizsgáljuk a bankkártya kibocsátói üzletágban felmerült károkat és veszteségeket, valamint az elfogadói üzletágban felmerült károkat és veszteségeket.

Felmerült kár alatt azokat a visszaéléseket értjük, amelyeket a vizsgált időszakban, vagyis a 2006. évben jelentettek be az ügyfelek, illetve jutottak más módon a bankok tudomására. Ezeket a visszaéléseket vagy még ugyanebben az évben kivizsgálták a bankok és veszteséggként is megjelentek a kártyaüzletág valamely szereplőjénél, vagy végleges rendezésük áthúzódik a következő évre.

Veszteség alatt a felmerült károk leírt követeléseként történő megjelenését értjük a kártyaüzletág valamely résztvevőjénél, nevezetesen a kártyát kibocsátó banknál vagy annak kártyabirtokos ügyfelénél, illetve a kártyát elfogadó kereskedőnél vagy annak bankjánál (elfogadó bank). A veszteség alapját képező károk vagy a vizsgált időszakban, vagy azt megelőzően merültek fel, kivizsgálásuk és végleges lezárásuk azonban 2006. év folyamán történt meg.

A kibocsátói üzletágban felmerült károk és veszteségek a magyar bankok által kibocsátott kártyák hazai és külföldi használatához tapadó visszaéléseket tartalmazzák (ez a kategória magában foglalja az on-us forgalomban, vagyis a kártyát kibocsátó bank saját hálózatában, a saját kártyáival lebonyolított műveletek során keletkezett károkat és veszteségeket is).

Az elfogadói üzletágban keletkezett károk és veszteségek a magyar bankok által kibocsátott kártyák hazai, és a külföldi bankkártyák magyarországi használatához tapadó visszaéléseket tartalmazzák (itt nem vesszük figyelembe az elfogadó bank saját kártyáival a saját hálózatában lebonyolított műveletei során felmerült károkat és leírt veszteségeket).

A kibocsátói és elfogadói üzletágban felmerült károk és veszteségek átfedéseket tartalmazznak - nevezetesen a magyar bankok által kibocsátott kártyáknak a kibocsátó hálózatán kívüli, hazai használatához tapadó károkat és veszteségeket -, a két üzletág adatai tehát nem adhatók össze!

Az elemzésben szereplő visszaélési kategóriák:

Elveszett kártyák: a kártyabirtokos által elveszített kártyával végeznek különféle műveleteket arra jogosulatlan személyek.

Lopott kártyák: a kártyabirtokostól ellopott kártyával végeznek műveleteket arra jogosulatlan személyek.

Meg nem kapott kártyák: azokat a kártyákat használják arra illetéktelen személyek, amelyeket a kibocsátó bank postai úton továbbít a kártyabirtokos részére, de a kártya nem érkezik meg jogos birtokosához.

Hamis adatokkal igényelt kártyák: az ügyfél hamis adatokkal kér és kap kártyát a banktól, és ezzel bonyolít le jogosulatlan műveleteket.

Hamisított kártyák: mindenféle kártyahamisítás ide értendő, például: valódi kártyán szereplő adatok megszerzésével és felhasználásával a csalók hamis kártyát készítenek; vagy

valódi kártyák megszemélyesítési adatait változtatják meg és ezekkel bonyolítanak le jogosulatlan műveleteket.

Mail/telefon/internet útján lebonyolított megrendelések során valódi kártyák adatait arra jogosulatlan személyek használják, illetve nem létező kártyák adataival bonyolítják le a műveletet. Ezeknél a műveleteknél a kártya fizikailag nincs jelen a tranzakciónál.

Egyéb visszaélések: mindazon visszaélések ide tartoznak, amelyek a fenti hat csoport egyikébe sem sorolhatók, például: adott tranzakció rosszhiszemű többszöri elszámolása az ügyfél felé a kereskedő részéről; fedezetlen kártyahasználat rosszhiszemű ügyfél által.

Bevezetés

Általánosságban elmondható, hogy a hazai bankkártya üzletágban elhanyagolható a visszaélések forgalomhoz viszonyított aránya. Mint ahogy az alábbi táblázat is mutatja, az elmúlt öt évet vizsgálva is tapasztalható bizonyos fokú javulás, amely azonban az utóbbi két évben, elfogadói oldalon megtorpanni látszik.

A bankkártya üzletágban felmerült kár forgalomhoz viszonyított százalékos aránya		
év	kibocsátói forgalomban	elfogadói forgalomban
2002	0,0058%	0,0053%
2003	0,0047%	0,0047%
2004	0,0043%	0,0022%
2005	0,0042%	0,0026%
2006	0,0040%	0,0031%

1. számú táblázat

A forgalom arányos csökkenés azokra a megelőző technikákra vezethető vissza, amelyeket a hazai bankok többsége sikeresen alkalmaz, például a tranzakciókat követő SMS küldések, a visszaélés gyanús műveleteket kiszűrő monitoring rendszerek felállítása és folyamatos fejlesztése.

Bár elindult hazánkban is a hamisítások visszaszorítását célzó chip migrációs folyamat, a migráció kezdeti szakaszában nem találtunk szoros összefüggést a hamisított kártyákkal elkövetett visszaélések alakulása és a chip migráció között. Ennek oka az, hogy

- egyrészt nemcsak hazánkban, de még Európán belül sem teljes a migráció, a bankkártyák egy jelentős része még csak mágnescsíkkal rendelkezik és a berendezések szintén jelentős része még csak a mágnescsíkos kártyákat tudja olvasni,
- másrészt a visszaélések áttevődnek a migrációba földrajzilag be nem kapcsolódott területekre, illetve bankokhoz.

A leglényegesebb számokat az alábbiak tartalmazzák, külön a kibocsátói és külön az elfogadói üzletágban:

A kibocsátói üzletágban felmerült károk és veszteségek

A *kibocsátói üzletágban felmerült kár* értéke 246 millió forint volt 2006-ban, a megelőző évhez képest 13%-kal emelkedett. A kár összegének a kibocsátói forgalomhoz viszonyított aránya 0,004% (nincs változás a megelőző évhez képest). A visszaélések darabszámát tekintve százezer, a kártya jogos birtokosa által végrehajtott műveletre esett 2,5 jogosulatlan.

- Jelentősen emelkedett a hamisított kártyákkal elkövetett kár értéke (126 millió forint), az elmúlt évi teljes kár 51%-át teszi ki.
- Ellopott vagy elvesztett kártyákkal okozott kár értéke 10%-kal kevesebb, mint a megelőző évben volt (88 millió forint). Az összes káron belüli arányuk 37%, azaz a második legjelentősebb kár kategória.

- A fennmaradt 12%-os kárérték fele mail/telefon/internet útján elkövetett visszaélésből, a másik fele pedig a fenti kategóriákba nem sorolható, egyéb visszaélésekből ered.

A kibocsátói üzletágban leírt veszteség 250 millió forint (20%-kal emelkedett a megelőző évhez képest).

- A veszteség 40%-át írták le könyveikben a kibocsátó bankok, 47%-át kártyabirtokos ügyfeleikre, 13%-át pedig az elfogadó bankokra terheltek tovább.
- Annak ellenére, hogy 2002. december 1. óta az ügyfél által a bejelentést megelőzően viselt kárt – hacsak nem bizonyítható vétkeisége –, 45 ezer forintban maximálja a vonatkozó kormányrendelet, az elmúlt három év alatt folyamatosan nőtt a kártyabirtokosra terhelt veszteség aránya (2002-ről 2003-ra volt egy 2%-os csökkenés). Változást a vonatkozó kormányrendelet 2007. március 1-től érvényes módosítása hozhat, amely a korábbinál szigorúbb, a kártyabirtokos ügyfelek érdekeit még inkább védő fogyasztóvédelmi rendelkezéseket tartalmaz.

Az elfogadói üzletágban keletkezett károk és veszteségek

Az elfogadói üzletágban felmerült kár értéke 42%-kal emelkedett a megelőző évhez képest (190 millió forint); az elfogadói forgalom értékéhez viszonyított aránya 0,0031% (0,0026% volt 2005-ben)

- A teljes kár 36%-át hamisított kártyákkal okozták, összegét tekintve ez 69 millió forint volt.
- 31% volt a lopott kártyákkal elkövetett kár aránya, értéke 59 millió forint.
- Jelentősen emelkedett a mail/telefon/internet útján okozott kár értéke; 40 millió forint, összes káron belüli aránya 21%
- A 112 millió forintot kitevő veszteségnek 15%-át viselték az elfogadó bankok, 24%-át szerződött kereskedőikre, 61%-át pedig a kártyát kibocsátó bankokra hárították át.

A kártyahamisítások és a chip migráció egymásra hatása

Mint az 1. számú táblázat is mutatja hazánkban a kibocsátó és elfogadó bankok eredményesen küzdenek a visszaélések ellen. A többség által alkalmazott monitoring rendszerek és tranzakciót követő SMS küldések a visszaélések minden kategóriájában megakadályozzák, hogy az első, nem a kártya jogos birtokosa által végzett műveletet egy második is kövesse¹.

Ehhez kapcsolódik két bank esetében, a hamisítások elleni plusz védelmet nyújtó EMV chip migráció. Ennek hatását úgy vizsgáltuk, hogy párhuzamot vontunk az üzletág egészében jelentkező, hamisításokból eredő kár alakulása, és a migrációt elkezdő K&H és az OTP esetében felmerült kár alakulása között. Mind kibocsátói, mind elfogadói oldalról megállapítottuk, hogy hazánkban nincs szoros összefüggés e két tényező között.

¹ Ez a védelem csak az elektronikus, felhatalmazáshoz kötött (ATM és POS) műveleteknél alkalmazható, a felhatalmazás nélküli, imprinteres elfogadás esetén a kibocsátó bank nem kap egyidejű értesítést a műveletről, így nem tudja kártyabirtokos ügyfelét sem értesíteni.

1. A kibocsátói üzletágban felmerült károk és veszteségek

1.1. A felmerült kár és megoszlása

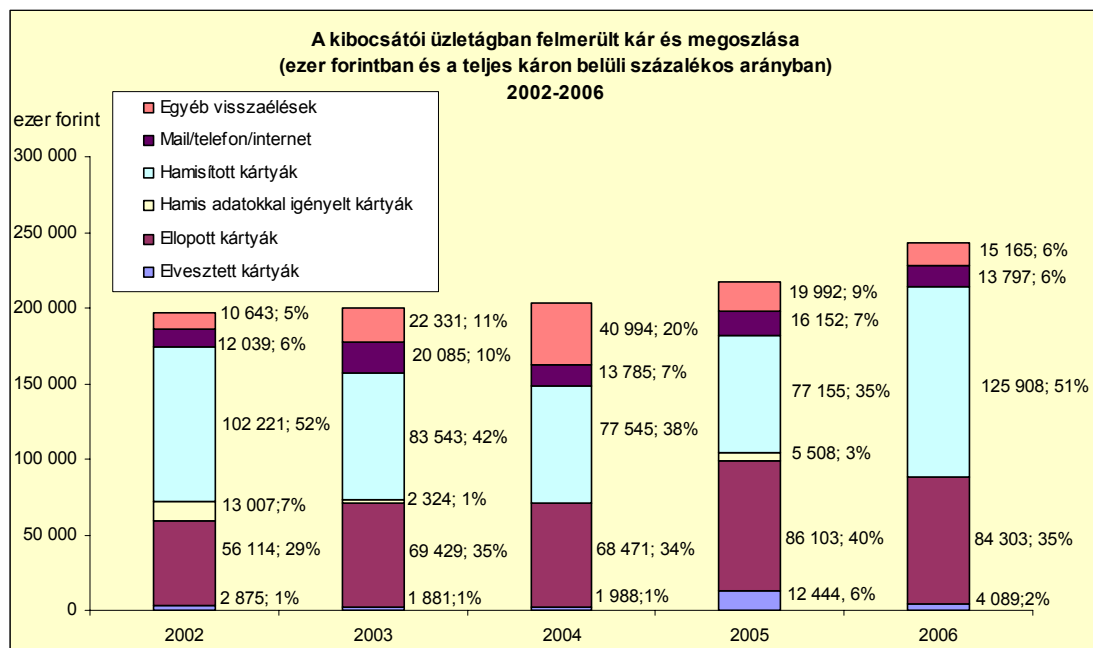
A hazai kibocsátású kártyák használatához kötődő kár összege a megelőző évhez képest abszolút értékben 13%-kal emelkedett, és 246 millió forintot ért el a 2006-os év során. A felmerült kár kibocsátói forgalomhoz (hazai kibocsátású kártyák hazai és külföldi forgalma) viszonyított aránya azonban változatlan, mint a bevezető rész táblázata mutatja, már harmadik éve 0,004%-os érték körül mozog.

Az egy kártyára vetített kár összege szintén nem változott, harminc forinttal károsulna minden egyes kártya birtokosa, ha a kárösszeg egyenlő mértékben oszlana meg közöttük. A megelőző évhez képest 7%-kal csökkent a jogosulatlan műveletek aránya (5 747 darab), 21%-kal nőtt viszont ezek átlagos értéke (42 738 forint).

A visszaélések darabszámát tekintve százezer, a kártya jogos birtokosa által végrehajtott műveletre esett 2,5 jogosulatlan (3 volt a megelőző évben) művelet a 2006-os év során.

A kár értékének 13%-a keletkezett a kártyát kibocsátó bank ATM és POS hálózatában (3%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban), a többi más hazai és külföldi bank berendezéseinél, illetve kereskedőinél.

A következő diagram a felmerült kár összegét mutatja visszaélés fajtánként, valamint ezek teljes káron belüli arányát, az elmúlt öt év távlatában:

A diagramot vizsgálva megállapítható, hogy a 2006-os év során a hamisított kártyákkal okozott kár teszi ki a teljes kárösszeg több, mint felét, és a lopott kártyák használatából eredő kár a másik jelentős tétel.

Öt éves távlatban a hamisított kártyákkal okozott kár mind értékben, mind pedig arányát tekintve csökkenő tendenciát mutatott az elmúlt évig, 2006-ban azonban 35%-ról 51%-ra emelkedett az összes káron belüli aránya. Értékét tekintve 63%-os, darabszámban 42%-os az emelkedés a megelőző évhez képest.

A hamisított kártyákkal elkövetett visszaélések visszaszorítása érdekében a MasterCard és a Visa nemzetközi kártyatársaságok a mágnescsikosról a chip technológiára való áttérést szorgalmazzák, és erre úgynevezett „liability shift”² (felelősség áthárítás) alkalmazásával ösztönzik európai tagbankjaikat. Az EMV³ chip kötelező alkalmazását írja elő a SEPA Kártya Irányelvek⁴ is, amelyhez igazodva a hazai bankok többsége 2008. folyamán tervezi a SEPA⁵ konformitás elérését, azaz EMV chippel ellátott kártyák kibocsátását (néhány hazai banknál azonban még nincs üzleti döntés a migrációról). Bár hazánk még nem tagja az euróövezetnek, két bank kártyáinak egy részén a hagyományos mágnescsík mellett már megtalálható a hamisítást jelentősen megnehezítő EMV chip is; 2006 végén az összes kártya 23%-a volt SEPA konform.

Tekintettel a chip-es kártyák viszonylag alacsony arányára, hazai viszonyok között egyelőre a következő technikákat használják a kibocsátók a visszaélések, köztük a hamisítások korlátok között tartására:

- visszaélés gyanús műveleteket figyelő, úgynevezett monitoring rendszereket üzemeltetnek; valamint
- a kártyahasználatot követően SMS értesítést küldenek a kártyabirtokosnak, aki azonnal tud intézkedni a további kártyahasználat megakadályozása érdekében, amennyiben nem ő hajtotta végre a műveletet.

Nagy jelentőségük van ezeknek a technikáknak azokban az esetekben is, amikor a chip-pel ellátott kártyát mágnescsíkos környezetben használják, amely nemcsak Európán kívül fordul elő, hanem az átmeneti időszakban Európán belül is⁶.

A hamisításokból eredő kár és a chip migráció mértékének hazai alakulását, illetve egymásra gyakorolt hatását külön is vizsgáljuk. A számokat az alábbi táblázat mutatja.

Kártyahamisításokból eredő kár és a chip migráció					
	2002	2003	2004	2005	2006
hamisításokból eredő kár/ezer forint	102 221	83 543	77 545	77 155	125 908
csökkenés/növekedés mértéke	-16%	-18%	-7%	-1%	63%
a kár forgalomhoz viszonyított aránya	0,0030%	0,0020%	0,0016%	0,0015%	0,0021%
EMV chip kártyák aránya	nincs adat	3%	5%	18%	23%

2. számú táblázat

Két bank kezdte el hazánkban az EMV chipkártyák kibocsátását, az egyik 2002 végén, a másik 2005-ben. Náluk az elmúlt évben jóval kisebb volt a hamisításokból eredő kár növekedésének mértéke, mint az üzleti átlag. Ezt megelőzően azonban, nem találtunk összefüggést a chip migráció mértéke és a hamisított kártyákkal elkövetett visszaélések

² Liability shift: Az európai nemzetközi forgalomban a visszaélésből eredő kár azt a bankot terheli, amely nem látja el kártyáit EMV chip-el, és nem biztosítja ATM és POS berendezéseinek a chip olvasását. A Európán kívüli forgalomban továbbra is az a fél viseli a kárt, amely vétkes a visszaélés körülményeiben.

³ EMV: A JCB, a MasterCard és a Visa részvételével működő konzorcium (EMVCo) által kialakított és alkalmazott szabvány, amely a chip kártyák, chip terminálok, pénzügyi üzenetek és kapcsolódó szolgáltatások interoperabilitását biztosítja.

⁴ SEPA Kártya Irányelvek (SEPA Cards Framework): Az Európai Fizetési Tanács (European Payment Council) keretei között működő Kártya Munkacsoport (Cards Working Group) által készített olyan elvek és szabályok összessége, amelyek bevezetésük esetén lehetővé teszik, hogy az európai kártyabirtokosok az euróban lebonyolított bankkártyás fizetéseiket és készpénz felvételüket a SEPA övezet országaiban ugyanolyan könnyen és ugyanolyan kondíciókkal tudják lebonyolítani, mint a saját országukban.

⁵ SEPA (Single Euro Payment Area): Egységes Euró Fizetési Övezet

⁶ A SEPA Kártya Irányelvekben foglaltak szerint az Euró övezet országaiban 2010-re fejeződik be a migráció, ami azt jelenti, hogy az övezeten belül kibocsátott minden bankkártyán EMV chip lesz, és ezen országok ATM és POS berendezései mind képesek lesznek a chip kártyák olvasására.

alakulása között. Nem mérhető ugyanakkor, hogy a 2006-os pozitív változás mennyiben tulajdonítható a chip migrációnak és mennyiben az egyéb, fent leírt technikák alkalmazásának.

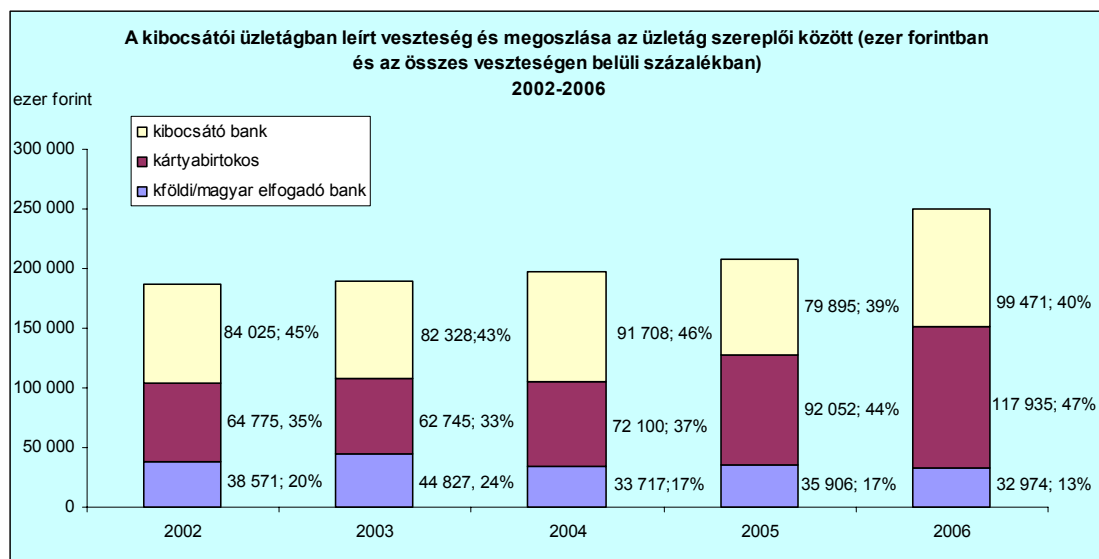
Az ellopott kártyákkal lebonyolított, jogosulatlan műveletekből eredő kár volt a második legjelentősebb tétel a vizsgált időszakban – az elvesztett kártyákkal elkövetett visszaélésekkel együtt a teljes kárösszeg 37%-át teszi ki.

A már hivatkozott SEPA Kártya Irányelvek a PIN kód⁷ minél szélesebb körű, kötelező használatát tűzi ki célul. A kibocsátó bankok hatáskörévé teszi annak eldöntését, hogy mely kártyájuknál írják elő a PIN kód kötelező használatát a POS⁸ vásárlások során is (ATM⁹ készpénzfelvétel esetén mindig szükséges a PIN kód). A PIN kód előírása jelentősen csökkenti az ellopott vagy elvesztett kártyák jogosulatlan használatának lehetőségét, feltéve, hogy az ügyfelek odafigyelnek a PIN kód szabályszerű tárolására (azaz nem a kártyára írva, vagy mellette tárolják, és a kártyabirtokosi szerződésben foglaltaknak megfelelően titokban tartják).

A fent részletezett három visszaélési forma kiteszi a teljes kár 88%-át, a maradék rész fele mail/telefon/internet útján elkövetett visszaélés, a másik fele pedig a kiemelt kárfajták közé nem sorolható, egyéb kategória.

1.2. A leírt veszteség megoszlása

A tárgyévben és az azt megelőző időszakban felmerült káresemények miatt leírt veszteség értéke 20%-kal emelkedett a megelőző évhez képest, 2006-ban 250 millió forintot tett ki.

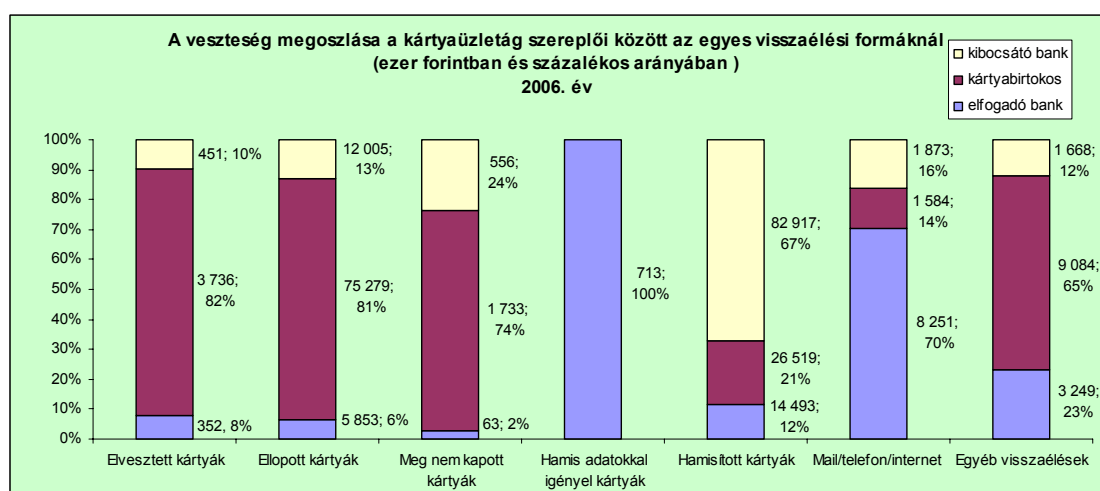
⁷ PIN kód (Personal Identification Number): általában négyjegyű, csak a kártyabirtokos által ismert titkos szám, amely az ATM és POS berendezéseknél a kártyabirtokos azonosítására szolgál.

⁸ POS (Point of Sale): általában kereskedői elfogadóhelyek pénztáraitban üzemelő elektronikus terminál, amelynél a kártyabirtokos kártyájával és PIN kódjával (vagy aláírásával) igazolva magát fizetési műveletet hajt végre

⁹ ATM (Automated Teller Machine): készpénzfelvételre szolgáló elektronikus berendezés, amelynél a kártyabirtokos kártyájával és PIN kódjával önállóan vehet fel készpénzt.

Egy jogszabályi rendelkezés értelmében 2002. december 1-től a visszaélésekből eredő kárt már a bejelentés¹⁰ előtt maximum 45 ezer forint értékhatárig viseli a kártyabirtokos, feltéve, hogy nem bizonyítható szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartása. A bejelentést követően a felelősség és a kárviselés a kibocsátót terheli. A fogyasztóvédelmi rendelkezések módosítását követő első évben (2003-ban) mind értékét, mind arányát tekintve valamelyest csökkent a kártyabirtokosra terhelte veszteség, azonban ezt követően évről évre nő ennek értéke és aránya. Pozitív változást a hivatkozott kormányrendelet 2007. március 1-jétől érvényes módosítása¹¹ hozhat, amely a korábbinál szigorúbb, a kártyabirtokos ügyfelek érdekeit még inkább védő fogyasztóvédelmi rendelkezéseket tartalmaz.

Változó arányú a kártyabirtokosra terhelte veszteség mértéke az egyes visszaélés fajtáknál. A következő diagram visszaélés fajtánként mutatja a leírt veszteség összegét, illetve megoszlásának arányát a kártyaüzletág egyes szereplői között.

Az összes veszteség 39%-át kitevő (98 millió forint), ellopott vagy elvesztett kártyákkal okozott visszaélésekből eredő veszteséget hárítják át a legnagyobb mértékben a bankok kártyabirtokos ügyfeleikre. Valószínűleg azért van ez így, mert az ügyfelek vagy nem figyelnek kártyáikra, és észre sem veszik, hogy az eltűnt (ésszerű időn túl jelentik a banknak); vagy a PIN kód is a tolvaj birtokába jut, amelynek használata valószínűsíti, bár nem bizonyítja egyértelműen a kártyabirtokos súlyos gondatlanságát. A hivatkozott kormányrendelet módosítása értelmében 2007. március 1-jétől nem háríthatja át a kártyabirtokosra a veszteséget a kibocsátó, amennyiben az ellopott vagy elvesztett kártyát annak fizikai jelenléte vagy elektronikus azonosítása nélkül használták, feltéve, hogy nem tudja bizonyítani a kártyabirtokos szándékos vagy súlyos gondatlansággal okozott szerződésszegését.

A meg nem kapott kártyák használatából eredő veszteség mindössze kétfélmillió forint, de 74%-át a kártyabirtokos ügyfélre terhelte a kibocsátó. A már hivatkozott kormányrendelet-módosítás értelmében 2007. március 1-jétől a bankkártya

¹⁰ A pénzforgalomról, a pénzforgalmi szolgáltatásokról és az elektronikus fizetési eszközökről szóló 232/2001. számú kormányrendelet értelmében a kártyabirtokos köteles bejelenteni, ha elvesztette, vagy ellopták a kártyáját és/vagy a PIN kódját, illetve jogosulatlan műveletet észlel a bankszámla kivonatán.

¹¹ 227/2006. (XI. 20.) számú kormányrendelet a pénzforgalmi szolgáltatásokról és az elektronikus fizetési eszközökről

kártyabirtokoshoz történő eljuttatása során keletkezett kárt, illetve veszteséget a kibocsátó nem háríthatja át az ügyfélre.

Általában elmondható, hogy a hamisított kártyák használatából eredő veszteség (124 millió forint; 50%-os részarány) jelentős részét a bankok írják le saját könyveikben. Ennél a visszaélési formánál ugyanis a kártyabirtokos csak akkor észleli a problémát, amikor:

- megkapja számlakivonatát, és ismeretlen műveletet talál rajta,
- SMS értesítést kap bankjától egy olyan műveletről, amelyet nem ő hajtott végre, vagy
- nem kap felhatalmazást fedezet hiányában egy műveletre, holott ő biztosan tudja, hogy van elegendő pénz a számláján.

Változást hoz a kormányrendelet a mail/telefon/internet útján elkövetett visszaélésekből eredő kár viselését illetően is. A kártyabirtokos – amennyiben a szerződésben foglaltaknak megfelelően jár el - a 45 ezer forintos összeghatárig sem tehető felelőssé, mivel a kártyát annak fizikai jelenléte nélkül használják. Már az elmúlt évben is csupán a 12 millió forintot kitevő veszteség 14%-át terheltek a kibocsátók a kártyabirtokosokra, jelentős része az elfogadó bankon keresztül a kereskedőkre (8 millió forint, részaránya 70%) hárult.

Minimális, egy millió forint alatti veszteség keletkezett a hamis adatokkal igényelt kártyák használatból, ezt teljes egészében az elfogadókra terheltek a kibocsátók.

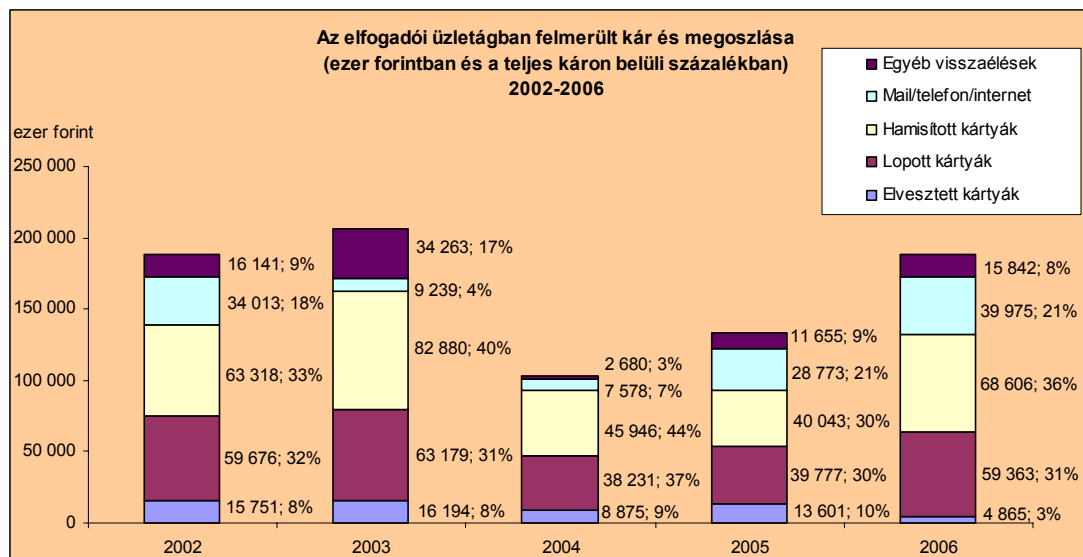
A fenti kategóriákba nem sorolható, egyéb visszaélési formákból eredő veszteségek értéke 14 millió forint (a harmadik legnagyobb veszteség forrás), túlnyomó részét a kártyabirtokos ügyfelek viselik.

2. Az elfogadói üzletágban felmerült károk és veszteségek

2.1. A felmerült kár és megoszlása

A megelőző évhez képest 42%-kal nőtt az elfogadói forgalomban - azaz az elfogadó bank hálózatában a más hazai és külföldi bankok által kibocsátott kártyákkal lebonyolított műveletek során - felmerült kár, értéke 190 millió forint volt. A kár értékének a forgalomhoz viszonyított aránya 0,0031%, amely magasabb mint az elmúlt évi, de továbbra is jóval alacsonyabb, mint a vizsgált öt éves időszak kezdetén mért százalékos arány (1.számú táblázat).

Az elfogadói forgalomban felmerült kár értékének fajtánkénti megoszlását, valamint az egyes kategóriák összes káron belüli arányát mutatja a következő diagram, az elmúlt öt év távlatában:

Megjegyzés: a 2006-os évben hiányzó 1% a hamis adatokkal igényelt kártyákkal való visszaélésekből ered. A megelőző években ezek aránya nem érte el az egy százalékot.

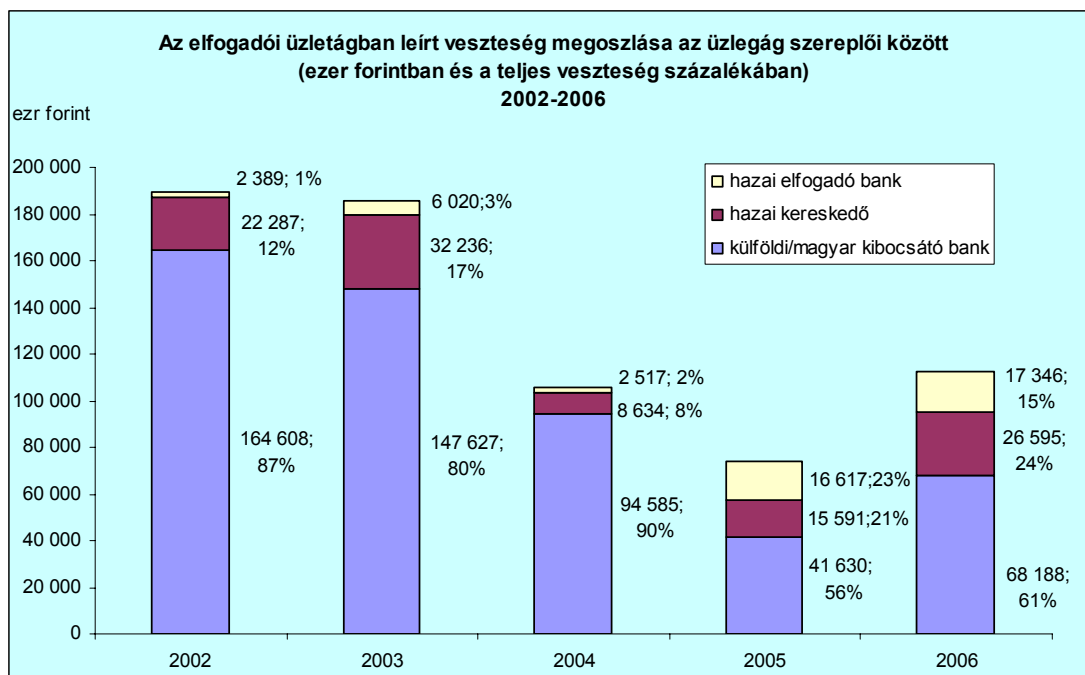
A két legnagyobb hányadot kitevő visszaélés fajta – mint minden évben - a hamisított kártyák használatából eredő kár (36%), valamint a lopott kártyákkal elkövetett kár (31%). A hamisított kártyák használatából eredő kár értéke 71%-kal nőtt a megelőző évhez képest, míg a lopott kártyákkal lebonyolított műveletek értéke 49%-kal emelkedett. Szintén emelkedést mutat (40%) a harmadik legjelentősebb visszaélés forma, a mail/telefon/internet útján lebonyolított műveletekhez kapcsolódó kár. E három visszaélési kategória teszi ki a hazai elfogadó bankok hálózatában elkövetett visszaélések 88%-át. A maradék az elvesztett kártyákkal lebonyolított jogosulatlan műveletekből, valamint a fenti kategóriákba nem sorolható, egyéb visszaélésekből ered.

Az 1.1. pontban említett chip migráció keretében 2006 végéig két bank kezdte el a kereskedői elfogadókörhelyeiken felszerelt POS berendezéseik alkalmassá tételét chip kártyák olvasására. Az év végén a közel 34 ezer berendezés egyharmada volt alkalmas EMV chip kártyák elfogadására. Bár pár bank a negyedik negyedévben jelezte, hogy megkezdték ATM berendezések migrálását, a 2006-os év végén még nem volt chip kártya elfogadására alkalmas berendezés. A migráció előrehaladtával várható, hogy mérséklődik a hamisított kártyák használatából eredő kár, és a veszteség hazai elfogadó bankokra való terhelése. Az eredményt azonban nagymértékben befolyásolja, hogy kizárólag az Európai Unión belül érvényesek a chip migrációra vonatkozó SEPA és kártyatársasági előírások.

2.2. A leírt veszteség és megoszlása

A tárgyévben és az azt megelőzően felmerült károk körülményeinek kivizsgálása után az elmúlt évben 112 millió forintos veszteséget írtak le a kártyaüzletág szereplői (másfelszerese a megelőző évinek).

Az alábbi diagram azt mutatja, hogy az üzletág szereplői között hogyan oszlik meg a veszteség értékben, és a teljes veszteségen belüli százalékos arányban.

A 2006-os év során a kibocsátókra hárított veszteség aránya és értéke nőtt ugyan a megelőző évhez képest, azonban még így is jóval alacsonyabb mint a vizsgált öt éves időszak első három évében volt. A chip migrációs folyamat előrehaladtával az Európai Unión belüli kártyahamisításokból eredő veszteséget egyre nagyobb mértékben kénytelenek viselni azok az elfogadók, amelyek nem biztosítják ATM és POS berendezéseiken az EMV chip kártyák olvasását, függetlenül attól, hogy vétkesek vagy sem a visszaélés körülményeiben. Ezt tükrözi az elfogadó bankok által leírt veszteség elmúlt két évi növekedése.

Bankkártyás visszaélések a kibocsátói üzletágban, visszaélés fajtánként

2006. év

értékek ezer forintban

Visszaélés fajtája	Felmerült kár		A kártyaüzletág valamely szereplőjénél jelentkező veszteség értéke			veszteség összesen
	művelet db száma	érték	külföldi/magyar elfogadó bankra terhelt veszteség	kártyabirtokosra terhelt veszteség	a kibocsátó bank által lekönyvelt veszteség	érték
Elveszett kártyákkal okozott kár/veszteség	203	4 089	352	3 736	451	4 539
Lopott kártyákkal okozott kár/veszteség	2 558	84 303	5 853	75 279	12 005	93 137
Meg nem kapott kártyákkal okozott kár/veszteség	104	2 352	63	1 733	556	2 352
Hamis adatokkal igényelt kártyákkal okozott kár/veszteség	1	1	713	0	1	714
Hamisított kártyákkal okozott kár/veszteség	1 750	125 908	14 493	26 519	82 917	123 929
Mail/telefon/internet útján okozott kár/veszteség	606	13 797	8 251	1 584	1 873	11 708
Egyéb visszaélésekkel okozott kár/veszteség	525	15 165	3 249	9 084	1 668	14 001
Összes kár/veszteség	5 747	245 615	32 974	117 935	99 471	250 380

Bankkártyás visszaélések a kibocsátói üzletágban, kártyatársaságonkénti bontásban

2006. év

értékek ezer forintban

Kártyatársaság megnevezése	Felmerült kár		A kártyaüzletág valamely szereplőjénél jelentkező veszteség értéke			veszteség összesen
	művelet db száma	érték	külföldi/magyar elfogadó bankra terhelt veszteség	kártyabirtokosra terhelt veszteség	a kibocsátó bank által lekönyvelt veszteség	érték
MasterCard	2 939	129 504	18 682	64 100	41 172	123 954
Visa	2 644	109 030	12 410	52 195	54 728	119 333
Amex	142	4 920	1 882	1 477	2 249	5 608
Diners	14	1 484	0	163	1 321	1 484
Saját logo	8	677	0	0	1	1
Összes kár/veszteség	5 747	245 615	32 974	117 935	99 471	250 380

Bankkártyás visszaélések az elfogadói üzletágban, visszaélés fajtánként

2006. év

értékek ezer forintban

Visszaélés fajtája	Felmerült kár		A kártyaüzletág valamely szereplőjénél jelentkező veszteség értéke			veszteség összesen
	művelet db száma	érték	külföldi/magyar kibocsátó bankra terhelt veszteség	a hazai kereskedőkre terhelt veszteség	az elfogadó bank által lekönyvelt veszteség	érték
Elveszett kártyákkal okozott kár	148	4 865				
Lopott kártyákkal okozott kár	1 291	59 363				
Meg nem kapott kártyákkal okozott kár	8	389				
Hamis adatokkal igényelt kártyákkal okozott kár	27	1 167				
Hamisított kártyákkal okozott kár	1 006	68 606				
Mail/telefon/internet útján okozott kár	1 137	39 975				
Egyéb visszaélésekkel okozott kár	157	16 063				
Összes kár/veszteség	3 774	190 428	68 188	26 595	17 346	112 129

Bankkártyás visszaélések az elfogadói üzletágban, kártyatársaságonkénti bontásban

2006. év

értékek ezer forintban

Kártyatársaság megnevezése	Felmerült kár		A kártyaüzletág valamely szereplőjénél jelentkező veszteség értéke			veszteség összesen
	művelet db száma	érték	külföldi/magyar kibocsátó bankra terhelt veszteség	a hazai kereskedőkre terhelt veszteség	az elfogadó bank által lekönyvelt veszteség	érték
MasterCard	1 743	73 523	22 755	9 198	4 563	36 516
Visa	1 646	102 249	44 971	17 338	12 783	75 092
Amex	385	14 656	102	59	0	161
Saját logo	0	0	360	0	0	360
Összes kár/veszteség	3 774	190 428	68 188	26 595	17 346	112 129